

*Toimitusjohtaja Janne Känkäsen puhe HVK:n seminarissa 19.1.2023
(EMBARGO klo 14.15)*

Arvoisat juhlavieraat, hyvät huoltovarmuuskollegat, Ärade gäster, Dear distinguished international guests,

Pandemia on runnellut maailmaa jo lähes täydet kolme vuotta. Ukrainassa, keskellä Eurooppaa, käydään täysimittaista sotaa, joka järkyttää julmuudellaan.

Siviili-infrastruktuurin ja -yhteiskunnan toimintojen tarkoituksellinen tuhoaminen. Ihmiset ilman sähköä ja lämpöä keskellä suurkaupunkia, talven kylmyydessä. Iskut ja häirintä tietoliikenteeseen ja maksujärjestelmiin. Ihmiset henkisen ja fyysisen kestävyysrajoilla. Kuolemaa ja kauhua. Ruuan ja veden jakelu keskeytynyt tai pahasti häiriytynyt.

Ukrainan suuren kärsimyksen lisäksi maassa riehuva sota on saanut aikaan koko Euroopassa pahimman energiakriisin vuosikymmeniin. Vaikutukset – suorat ja epäsuorat – ovat arvaamattomat ja monisyiset. Ja vielä monelta osin hämärän peitossa.

Vielä muutama vuosi sitten nämä teoreettisina pidetyt uhkat ovat nyt käsinkosketeltavia – ja tuovat pahimman mahdollisen kriisitilanteen kasvot kylmäävällä tavalla lähelle suomalaista yhteiskuntaa ja yksittäisiä kansalaisia. Turvallisuudentunteemme myös Suomessa on järkkynyt. Varautumisen merkitys on noussut keskiöön yhteiskunnallisessa keskustelussa. Myös henkistä kriisinsietokykyämme koetellaan.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on kyettävä ylläpitämään riittävällä tasolla myös erilaisissa vakavissa kriisi- ja häiriötilanteissa.

Suomalainen huoltovarmuus ei ole vain varmuusvarastoja, vaan laaja-alainen, koko yhteiskunnan kattava toimintamalli. Huoltovarmuutta ylläpidetään Huoltovarmuuskeskuksen johtamalla ja koordinoimalla verkostolla. Se yhdistää viranomaiset, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan.

Huoltovarmuudella on juuret syvällä suomalaisessa realismissa. Realismissa, joka on säilyttänyt asevelvollisuuteen perustuvan maanpuolustuksen ja pitänyt sen perustasosta hyvää huolta. Realismissa, joka kylmän sodan loppumisesta huolimatta on ylläpitänyt väestönsuojia ja kouluttanut eri toimijoita maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden aloilla.

Suomessa on pidetty katse pallossa. Myös ns. hyvinä aikoina. Siitä on syytä olla tyytyväinen ja arvostaa niitä huoltovarmuuden tekijöitä, jotka ovat vuosikymmenten aikana luoneet pohjaa myös sille uudistuvalla varautumistyölle, jota joudumme nyt tekemään, uudenlaisten uhkien keskellä ja Venäjän kasvaneen uhan alla.

Kun yltää 30 vuoden ikään, on jo syytä ja aihetta kiitoksiin. Tuhannet ammattilaiset eri aloilta ovat vuosien mittaan jakaneet ja harjoitelleet yhteisiä käytäntöjä kriisien varalle. **Siispä iso kiitos kaikille huoltovarmuuden tekijöille ja osaajille, nykyisille ja aikaisemmille;** meillä HVK:ssa, huoltovarmuuden pooleissa ja koko Huoltovarmuusorganisaatiossa, yrityksissä, kansalaisjärjestöissä, puolustusvoimissa sekä muulla viranomaispuolella.

Huoltovarmuus kriittisten toimijoiden verkostomme on kansainvälisesti katsottuna ainutlaatuinen. Kiitos työstänne varautumisen hyväksi, työstä, joka on tänään tärkeämpää ja ajankohtaisempaa kuin koskaan.

On luonnollista, että maailman muuttuessa äkillisesti ja esimerkiksi sotilaallisen uhan todennäköisyyden kasvaessa, myös terävöitämme ja päivitämme toimintaamme. Näin olemme jo tehneetkin.

Arvoisat seminaariin osallistujat,

Poikkeuksellinen maailmantilanne ja Venäjän hyökkäyssota ovat muuttaneet, ei pelkästään turvallisuusympäristöä perustavaa laatua olevalla tavalla, vaan myös geopolitiikan realiteetteja.

Muuttunut turvallisuusympäristö korostaa perinteiseen sotilaalliseen uhkaan sekä laaja-alaiseen vaikuttamiseen – eli hybridiuhkiin varautumisen merkitystä.

Geopolitiikan jännitteet ja maailman jakautuminen demokraattisiin ja autoritäärisiin valtioihin lisäävät globaalin talouden häiriöiden – arvoketjujen ja toimitusketjujen vakavien katkosten mahdollisuutta.

Suomessa on heti keväällä 2022 Venäjän hyökkäyssodan alettua tehty viisaita ja kauaskantoisia ratkaisuja. On vahvistettu kansallista puolustusta ja tehty historiallinen ja tarpeellinen päätös liittyä Pohjois-Atlantin Puolustusliittoon NATO:on.

Kansallinen kyvykkyys selviytyä pahimmista kriiseistä – tai estää niiden syntyminen – riippuu myös siviiliyhteiskunnan kriisinsietokyvystä. Siitä, miten yhteiskunnan elintärkeät toiminnot – sähkö, puhdas vesi, ruoka, tietoliikenneyhteydet – voidaan pitää yllä myös kaikkein pahimmissa tilanteissa.

Uusien uhkien keskellä onkin perusteltua tehdä vertailua sotilaallisen maanpuolustuksen järjestämiseen ja sen resurssointiin. **Olisi luontevaa nähdä huoltovarmuus entistä vahvemmin nimenomaan sotilaallisen maanpuolustuksen vastinparina siviiliyhteiskunnassa.**

Kokonaisturvallisuus ja -maanpuolustus edellyttävät nimittäin siviiliyhteiskunnan toimintojen tehokasta turvaamista, pelkkä sotilaallinen suorituskyky ei riitä. Ukrainan kammottava tilanne osoittaa tämän käytännössä.

Tämä merkitsee toimenpiteitä kriittisen infran suojaamisen vahvistamiseksi, energiahuoltovarmuuden turvaamiseksi, ruokaturvan hoitamiseksi, lääkkeiden saatavuuden varmistamiseksi, jne. Pelkästään kriittisen infran vahvistaminen kestävämpään paremmin häiriötilanteita edellyttää lisäpanostuksia digiturvaan, fyysiseen suojaamiseen sekä informaatioturvallisuuteen.

Hyvät kuulijat,

Voidaanko huoltovarmuuden alalla antaa kansalaisille ”palvelulupausta”?

Tavoitteemme HVK:ssa sekä laajemmin Huoltovarmuusorganisaatiossa on, että yhteiskunnan kaikkein tärkeimmät toiminnot voidaan ylläpitää riittävällä tasolla kaikissa tilanteissa. Tämä on samalla huoltovarmuuden palvelulupausta, jolle kansallisella varautumisella ja sen kehittämällä tulee saada katetta. **Avainsanat ovat ”riittävä” ja ”mahdollisimman häiriöttä”.**

Kaikkien huoltovarmuustoiminnan osa-alueiden on oltava kunnossa: tilannekuva- ja analyysityön on vastattava muuttuviin uhkiin, on oltava ymmärrys uhkista ja riskeistä ja strategisen suunnan oltava selkeä, sektorikohtaisen suunnittelun oltava kunnossa ja päivitettyä ja toimenpiteiden toteutuksen oltava laaja-alaista ja haavoittuvuuksia paikkaavaa.

Myös kansalaisvarautumisen merkitys tulee ymmärtää kirkkaasti. Elinkeinoelämän ja julkisen toiminnan rinnalla jokainen yksittäinen kansalainen voi edistää huoltovarmuutta. Kansalaisten tietoisuus omasta varautumisesta onkin kasvanut ja sitä kannattaa näinä aikoina aktiivisesti ylläpitää ja edistää.

Hyvä seminaariväki,

Mitä kansalliselta huoltovarmuustyöltä tulee odottaa tulevaisuudessa? Kuinka haasteisiin vastataan? Lähtötaso on hyvä. Kehitystyötä kuitenkin tarvitaan, jotta haavoittuvuuksia voidaan paikata. Sellaisia haavoittuvuuksia, jotka erityisesti korostuvat nykyisessä maailmantilanteessa ja toimintaympäristön muutoksessa. Näitä ovat erityisesti sodan uhka, laaja-alainen vaikuttaminen sekä globaalin talouden häiriötilat.

Kaikkea sotilaalliseen uhkaan varautuminen ei luonnollisesti kata. Ilmastonmuutos ja esimerkiksi sään ääri-ilmiöt sekä niiden suhde huoltovarmuuteen edellyttävät pitkäjänteistä varautumistyötä.

Jo nyt on kuitenkin mahdollista todeta, että varautumisen mitoitusta ja laajuutta on järkevää tarkastella uudelleen. Otan esimerkkinä esille muutamia toiminnan osa-alueita, joiden osalta pohditaan jo uusia ratkaisuja.

Ensinnäkin, jaksamisen ja henkisen resilienssin merkitys on valtava. Turvallisuuden tunteen ylläpito myös kriisitilanteissa on edellytys sille, että yhteiskunnan pyörät pidetään riittävässä määrin pyörimässä. Kulttuurin ja kulttuuritoimijoiden rooli on tässä keskiössä. Monipuolisesta – ja moniarvoisesta – kulttuurista nouseva henkinen pääoma voi kantatella yhteiskuntaamme ja sen yhtenäisyyttä vakavissa kriisitilanteissa.

Jo pidempään virinnyt keskustelu vahvistaa, että myös kulttuurialan toimijoilla on intressi olla mukana huoltovarmuusyhteisön toiminnassa. Tutkimmekin mahdollisuutta perustaa kulttuurialan pooli Huoltovarmuusorganisaation osaksi. Se kokoaisi yhteen kulttuurialan toimijat tuomaan poolitoiminnan kautta oman panoksensa kokonaisturvallisuuden kehittämiseen ja vastaamaan henkisen kriisinsietokyvyn kysymyksiin.

Toiseksi, Venäjän energiasota on vauhdittanut jo muutenkin käynnissä ollutta energiamurrosta. Muutoksessa kyky teknologian hyödyntämiseen ja toimintatapojen muuttamiseen ovat avaintekijöitä. Elinkeinoelämän ja markkinoiden rooli myös energian saatavuuden osalta on kriittinen. Fossiilisten polttoaineiden varastointi on samalla edelleen kurantti toimintamalli, todennäköisesti varsin pitkäänkin. Se ei kuitenkaan nykytilanteessa riitä.

Suomi elää metsästä – ja samalla metsiin kohdistuu tätä nykyä erilaisia intressejä ja odotuksia. Puun ja puuraaka-aineen merkitys energiantuotannossa ja energiahuoltovarmuudessa, on todella suuri ja jatkuvasti kasvava. Tarvitaan määrätietoista työtä puuta koskevien kestävien huoltovarmuusratkaisujen kehittämiseksi.

Olemme jo tehneet yhteistyötä mm. puuterminaaliverkoston luomiseksi, jotta puuta voitaisiin varmuusvarastoida samalla tapaa kuin esimerkiksi viljaa tällä hetkellä. Lisäksi on perusteltua pohtia olisiko velvoitevarastointi ulotettava myös bioperäisiin polttoaineisiin.

Yksi mahdollisuus voisi olla erityisten huoltovarmuusmetsien perustaminen.

Lisäksi, kuten huoltovarmuudessa yleisemminkin, on huomioitava osaaminen ja riittävän työvoiman saatavuus. Kriittinen osaaminen on yksi huoltovarmuuden kivijalka.

Kolmanneksi, kiinnitämme erityistä huomiota kriittisen infrastruktuurin merkitykseen sekä haavoittuvuuksiin, jotka erityisesti nykytilanteessa uhkaavat kriisinsietokykyämme. Lähdemme tässäkin liikkeelle hyvältä tasolta, mutta uusi tilanne vaatii myös tavoitteiden ja keinojen uudelleenarviointia. Kyber- ja digitaalisen turvan taso, fyysinen suojaus, informaatioturvallisuus tai vaikkapa varavoimaratkaisujen vahvistaminen käytännön tasolla ovat työlliställä.

Uudessa turvallisuusympäristössä ja kasvaneiden uhkien keskellä tarvitaankin kansallisen tason näkemystä oikeasta varautumisen tasosta sekä tätä tasoa vastaavan resurssoinnin järjestämistä.

Dear distinguished guests,

Resilience and security of supply has a very strong international dimension. Maybe now more than ever.

Deepening co-operation bilaterally with our partners as well as in the multilateral context is both desirable and necessary, taking into account the cross border nature of risks relating to resilience and security of supply.

Finland cannot survive on its own, when facing these threats. This is particularly true in the modern global environment. Whilst horrible, Ukraine's experience demonstrates this vividly: Ukraine's success so far in maintaining and upholding, to the extent possible, its critical infrastructure, keeping it operating, has depended on their ability to interact and co-operate with international partners. For a high degree of resilience, both a level of self-sufficiency as well as international interaction are needed.

Our national interest is that our partner countries improve their national arrangements for resilience and security of supply.

Sweden is a natural partner for us in preparedness, and we have a long-standing co-operation arrangement in place with our Swedish colleagues, at the MSB.

To advance our bilateral co-operation in a concrete manner, we have recently discussed with our Swedish colleagues a project regarding joint stockpiling. This is still in an exploratory phase, but we are ready and prepared to progress with this joint endeavor as quickly as we can. The scope as well as other details of the idea will now be sketched out with a view to developing a feasibility study on joint stockpiling by the end of this year.

It is my firm belief that this would be a natural extension to our national arrangements and would add yet another dimension to our overall resilience in a very timely and fitting way. There are a number of other areas that potentially call for joint solutions. For example, I see a lot of potential in developing further joint arrangements in digital infrastructure and logistics.

For these reasons, I am particularly happy that Charlotte Petri-Gornitscka, head of the MSB, is here with us today to share her thoughts about the evolving co-operation between our agencies – and indeed between Sweden and Finland in these challenging times.

The approaching NATO membership will add yet another dimension to our work on resilience, along with its core task of collective defence and deterrence. For a long time, NATO was the only international forum that allowed a comprehensive approach to resilience. For this reason Finland has participated in NATO's work as a close partner already for over 25 years. As a future member of the Alliance, we are therefore well placed to contribute even further, be that through discussions and sharing best practices related to preparedness and the whole-of-society approach, through exercises and stress testing, or

contributing with expert staff to NATO's resilience structures. Within NATO, an extra reinforcing layer will be added to our preparedness.

At the same time, also the EU has made great progress in developing its approach to resilience. The Critical Entities Resilience directive, which came into force only this week, brings another important dimension to strengthening our resilience. Most importantly, it creates common minimum standards and a level playing field for companies maintaining critical functions throughout the Union. Furthermore, the new initiative for a Single Market Emergency Instrument aims at strengthening access to critical goods and material in crisis, in concrete ways applying EU solidarity also in the area of security of supply and resilience.

All in all, there is a lot that is going on in preparedness internationally. We at NESA will be determined to seize this opportunity, drawing on our deep know-how on preparedness and improve our national resilience and security of supply – and that of our closest partners.

Arvoisat läsnäolijat,

Huoltovarmuustoimintaa ja varautumista leimaa tietynlainen sisäänrakennettu paradoksi. Varautumistyön onnistumiset ovat useimmiten näkymättömiä, tai uutisten katveessa. Se, että onnistumme, tai kun laajan verkostomme toimijat onnistuvat ehkäisemään kyberiskun, tai vaikkapa sähköpulan syntyminen, ei yleensä ole uutinen.

Riskit ja uhat huoltovarmuudelle ovat nyt konkreettisempia kuin aiemmin. Ne ovat myös vakavampia ja monialaisempia kuin ennen. Tästä syystä joudumme myös yhteiskuntana nyt vakavasti pohtimaan millaista kriisinsietokykyä ja varautumista erittäin epävarma maailmantilanne ja Venäjän kasvanut uhka vaativat.

Tämän saavuttamiseksi on välttämätöntä, että huoltovarmuusrahaston kantokyky turvataan rahastoa vahvistamalla. Samoin on välttämätöntä, että yhteistyö elinkeinoelämän kanssa ja yritysvastuuseen pohjaava huoltovarmuustyö myös jatkossa muodostavat suomalaisen varautumistyön selkärangan.

Huoltovarmuustyössä tarvitaan "tasohyppy", jotta varautumisen palvelulupauksesta voidaan pitää kiinni kaikkina aikoina.

Ohjenuorana voi pitää sitä, että kun varaudutaan suunnitelmallisesti pahimpaan, niin on varauduttu lähes kaikkeen.

Tasohyppy toteutuu kuitenkin vain, jos kansallisen varautumisen tasoa yleisesti vahvistetaan ja sovitetaan se uuteen muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Jos haluamme olla jatkossa tehokkaasti varautuneita – ja olla huoltovarmuuden edelläkävijä myös tulevaisuudessa, meidän on pidettävä kiinni vahvuksistamme – mutta samalla ymmärrettävä, että **kriisinkestävä siviiliyhteiskunta vaatii yhtä lailla laaja-alaisia ja pitkäjänteisiä panostuksia kuin olennaisen tärkeä sotilaallinen maanpuolustuksemme.**

Huoltovarmuustyön pitkä historia osoittaa, että on oltava kaukaa viisas. Mutta kun olosuhteet muuttuvat, on kyettävä uudistumaan. Näitä molempia, pitkäjänteistä viisautta ja nopeaa reagointia, edellytetään nyt sekä meiltä huoltovarmuuden ammattilaisilta että maamme poliittiselta johdolta. Näin voimme yhdessä huolehtia siitä, että myös kriisitilanteissa yhteiskunta toimii ja elämä jatkuu mahdollisimman häiriöttä.